

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 9. novembra 2017 - Leto XXVII, št. 45

stran 2-3

ROKOMET KREPI DUHA IN TELO MLADIH

»FEJST FONTOŠKO JE, KA VIDIŠ PREJK SVOJOGA PLAUTA«
stran 5

SAMO ŠTIRI KOKAUŠI MAM
stran 8

IZ VARAŠA PA SLOVENSKE VESI NA VOGRSKOM ...
stran 6-7

Sveti Martin – simbol skromnosti pa dobroga srca

Ce rejsan je sv. Martin patronuš sombotelske púšpekije, navade pa šege, stere se držijo k njegovimi dnevi, smo na Vogrskom – sploj pa v Porabji – prva nej fejest držali, nej svetili. Kumik v zadnji cajtaj so se začnili organizirati Martinovanja pa izbor vinski kralic v tisti krajinaj na Vogrskom, gde je dosti goric. Pa takši vinorodni krajin nega malo. Istina, ka pri nas v Porabji skurok nega grauздja, nega goric, ka so bile (največ na Gorenjom Seniki), tiste je peronospora na konci 19. soletja pomorila. Pa Baug vej zakoj, dapa trste so znauva nej posadili. Tak so nam ostali samo lugaške (brajde) pa telko vina, ka je držina nūcala, če so vekša dela bila pri iži ali če so gostje prišli.

Gnauksvejta je den svetoga Martina (11. november) biu zadnji den pred božičom, gda se je smelo fejest veseliti pa dosta gesti, zatok so na Martinovo držali po vasaj pa varašaj senje pa veselice. Zato tō, ka po ljudskom verovanji se na te den nej smelo pucati, prati ali kaj delati kauli rama, ka bi tau škaudilo živini. Lidgé so zatok na te den meli čas za veseldje pa zavolé tūčne gosi tō, stere so leko pečene na sto djali. Vcūj pa – tam gé so meli – nauvo vino koštavali.

Ce kogakoli pitamo o svetom Martini, dvej stvari ma gvūšno na pamet prideta. Najprva tau, ka je té prilūbleni pūšpek nikak povezani z gosami. Legenda pravi, ka se je Martin, gda so ga steli djati za pūšpeka, skrijo v glejv med gosi, ka je on prej nej vrejden, ka bi pūšpek grato. Dapa gosi so se zglasile pa so vōdale skromnoga (szerény) človeka, steri je mogo škof gratati, če je sto ali nej.

Drgauč pa tau nam na pamet pride, ka je bijo dobroga srca človek, vej pa, kak mladi sodak Rimskoga cesarstva, je delil svoj kōpōneg, svoj plašč s kaudišom, steroga so napadnili pa zbili raubarge. Tau je tistoga ipa nej malo delo bilau od ednoga rimskoga sodaka, steroga so tak gorranili, ka je več vrejden, kak so prausni lidgé. Istina, ka se je on te že spoznau s krščanstvom, kakoli so njegvi stariške tau nej steli. Malo potistim, ka je pau svojoga toploga plašča dau v Galiji kaudiši, se je dau krstiti pa pūsto sodačko slūžbo. Dosti dobroga je včino v kasneje tō. (Kejp sv. Martina, kak razrejže svoj plašč pa polovico da berači, si leko poglednete v Porabji v števanovskoj cerkvi.)

Skromnost pa dobrosrčnost sta lastnosti (tulajdonság), iz sterivi bi gnes tō nej škaudilo več. Pa nej samo med prausnimi lidami (med tistimi je ešče največ), liki med tistimi tō, steri so malo višese prišli.

Marijana Sukič

Parkirišče pred Osnovno šolo Istvána Széchenyija v Monoštru je bilo v soboto 28. oktobra opoldne nabito polno z avtomobili, avtodomi in avtobusi. Če si je mimoidoči pobliže ogledal registracije vozil, je ob madžarskih našel še veliko slovenskih in nekaj avstrijskih in hrvaških tablic. Zadnji vikend oktobra se je namreč v telovadnicah že omenjene osnovne šole in Gimnazije Mihályja Vörösmartyja odvijal tridnevni 23. rokometni turnir Jánosa Aranya (Arany-Cup) z udeležbo deških ekip 14 rokometnih klubov iz štirih držav. Po-

Hitrost, eksplozivnost in natančnost odlikujejo napadalca pri rokometu

merili so se fantje iz generacij 2005 in 2007.

»Leta 1988 sem diplomiral na visoki šoli v Sombotelu, leto kasneje sem že priredil prvi rokometni turnir z dvema ekipama iz Kőszega in dvema iz Monoštra,« se je spominjal začetkov eden od glavnih organizatorjev pokala Gábor Kozma in dodal: »Pred petimi leti smo uspeli povabiti kar 63 ekip, tekme so se odvijale v štirih telovadnicah v ožji regiji. Tukaj ob tromeji se ponuja dobra priložnost za prirejanje

turnirjev za moštva iz štirih držav in tudi sicer ima moj sin Máté veliko znancev v Sloveniji in na Hrvaškem.«

Prav iz Slovenije je na letošnji monoštrski turnir prispelo največ ekip, iz kar sedem klubov. »Pri nas je priljubljenost rokometu blizu košarki, uspehi so odlični. Ni se bati za prihodnost športa« - je pojasnil trener Rokometnega kluba SVIŠ Ivančna Gorica Uroš Šparl. »Pomembno je, da so fantje v športu in ne na ulici, tako jim razvijamo človeške sposobnosti. Mednarodni turnirji so zanje pomembni,

letih dvakrat uvrstili celo na prvo mesto turnirja.

Vse tekme na turnirju so potekale v duhu fair playa

»Otroke moramo odpeljati stran od računalnika in mobilnih telefonov. Hočemo jim dati športno aktivnost, zdrav življenjski slog, da se bodo tudi v starejših letih znali obnašati kot

Na koncu tridnevnega turnirja sta

ker se lahko družijo z vrstniki iz drugih držav.«

Mladi dolenjski rokometarji so se tokrat že tretjič pomerili v Monoštru, izkušnja jim pride prav v domačem prvenstvu.

Dogodke na igrišču je napeto opazoval tudi tehnični vodja RK Radovljice Cene Magister. »Na turnirju smo že petič, predvsem zaradi prijaznosti organizatorjev in kakovosti pokala. Igrajo se močne tekme, od tega pa dosti odnesejo naši igralci.« Gorenjski rokometarji so se v preteklih

športniki in spodobni ljudje,« je izpostavil tehnični vodja iz Radovljice in dodal: »Nenazadnje gojimo ekipni duh, nasprotje individualizma. S pomočjo mednarodnih turnirjev vidijo nove kraje, spoznajo,

NET KREPI DUHA IN TELO MLADIH

kako se igra rokomet v drugih deželah. »

...playa, na katerega je pazila sodniška ekipa

»Najpomembnejša dolžnost strokovnjakov za vzgojo naraščaja je pripraviti otroke ne le na šport, temveč tudi na pravilno dojemanje življenja,« je poudaril trener ekipe z OŠ Lászla Németha

...zakonca Kozma izročila medalje

iz Mezőszilasa (Župani-ja Fejér) Tibor Zámbo. *»Mladi športniki potrebu-jejo nova doživetja in vé-denja, da bi postali raz-gledane in kompleksne osebnosti.«* Strokovnjak prihaja s svojimi varovanci iz RK Simontornya že več

kot desetletje v središče Porabja, večkrat je pripeljal tudi dekleta. *»Monoštrsko ekipo smo spoznali na Dunaju, turnirjev pa se udeležujemo tudi na Slovaškem, v Sloveniji in na Hrvaškem,«* je zaključil trener Zámbo, ki meni, da je po vaterpolu najuspešnejši ekipni šport na Madžarskem prav rokomet. Drugič so se monoštrskega pokala udeležili fantje iz sombotelskega RK Haladás, njihovo sekcijo vodi priznana rokometarica Gabriella Takács. *»Tudi lanski turnir je bil na nivoju, odigrali smo kakovostne tekme s tu-jimi ekipami. Otroci se morajo navaditi na tek-movalne situacije, kajti čeprav sodelujemo v pr-venstvu, so pokali nekaj povsem drugega. Tra-jajo več dni, na dan se odvija več tekem. Igralci so pod bremenom, toda se tudi družijo,«* nam je zaupala trenerka in doda-la, da je pomembno širiti priljubljenost panoge. K temu pripomore prog-ram »Rokomet na šoli«, s pomočjo katerega igra v klubih zmeraj več šolar-jev. *»Upamo, da dobimo tako vse več novih po-kljicnih športnikov,«* se je nasmehnila Gabriella Takács.

Tudi na Hrvaškem deluje zmeraj več klubov, ekip in trenerjev, je pojasnil strokovnjak pri RK Trsat z Reke Igor Šustić. *»Želeli bi, da bi vse postalo bolj profes-i-onalno, da bi lahko tre-nerji res živeli od tega in stvar ne bi bila odvisna samo od entuziazma,«* je izpostavil trener in dodal: *»Rokomet kot ekipni šport*

je izredno pomemben za razvoj posameznika. Na turnirjih spoznajo dečke iz drugih držav, njihovo kulturo in navade, na igriščih pa se lahko sez-nanijo tudi z novimi teh-nikami.« Taki pokali pride-jo zelo prav sredi sezone, kot priprave za domača prvenstva, je zaključil Igor Šustić. Na robu igriš-ča smo sreča-li še voditelja Rokometne akademije Gradec Georga Rothenburgerja. *»Veseli me, da se sreča mladi-na iz štirih držav in se pomerijo v rokometu.*

ril strokovnjak, rojen v Nemčiji, in dodal: »Tukaj srečujemo ekipe na vseh nivojih znanja, vsakdo najde zase nasprotnika.

Vsaka ekipa na pokalu se je lahko pomerila s sebi enakimi, a tudi boljšimi nasprotniki

Naj omenim samo ekipo iz Celja, ki je v samem vrhu.«

Vsakoletni pokali v Monoštru so rezultat priza-

skega porekla. Za sodelu-joče mlade športnike so ti turnirji odlična priložnost, da se izkažejo v rokometu in sklenejo nova prijatel-

stva.

Pri dečkih, rojenih po letu 2005, je pokal osvojila eki-pa RK SVIŠ Ivančna Gorica, pri dečkih, rojenih po letu

Slovenijo so zastopale ekipe iz kar sedmih klubov, med njimi radovljiškega

Pomembna izkušnja za naše otroke pa je, da so kljub skupnemu članstvu v Evropski uniji razmere na Madžarskem precej drugačne,« je opozo-

devanj treh glavnih orga-nizatorjev, matere Olivie, očeta Gáborja in sina Mátéja iz monoštrske dru-žine Kozma, ki je sicer po eni veji porabskega sloven-

2007, pa MRK KRKA Novo mesto. Slavili so Slovenci.

-dm-
slike: arhiv
organizatorja

PREKMURJE

Lendava je slavila

Občina Lendava je 21. paut proslavila svoj občinski svetek. Slavi ga 28. oktobra, tau je na den, gda je 1366. leta kralj Ludvik I. rodbini Bánffy podelo sejensko pravico. Tau je v tistom cajti pomenilo, ka se je Lendava zapisala na gospodarski, politični in kesnej tudi na varaški zemljevid Evrope.

Tak kak je ob takšom svetki že šega, so tudi v Lendavi raztalali občinska priznanja. Na slavnostni seji občinske kotrige so za častnoga občana vörazglasili letošnjoga dobitnika priznanja »Za Porabje« Franca Geriča. V obrazložitvi je pisalo, ka nekdanji direktor Galerije Muzeja Lendava že duga leta uspešno sodeluje z Zvezo Slovencev na Madžarskem, pa tudi s prestižnimi galerijami in zasebnimi zbiratelji v Evropi, in je tak fejt pomagó pri promociji in ugledi Lendave v Sloveniji in na tihinskóm. Plaketo občine je za svojo pripadnost Lendavi, človeški odnos do soljudi in zatau, ka ma dober sladoled daubo slaščičar Neđadij Derviši. Priznanje občine je šlo v roke avtoprevoznika Árpáda Sobočana, za njegovo uspešno 35-letno obrtno dejavnost, Čentibo pa so vörazglasili za najlepše zrihtani kraj v občini. Zahvale in priznanja za posebne dosežke so daubili: akademska slikarka Susanne Király Moss, firmi Artex in Varis, pa Planinsko društvo Lendava, stero slavi 30 let svojoga obstoja.

Ob svetki je Lendava, pauleg zidine zdravstvenoga dauma, dobila nauvo, svojo drügo lekarno, stero je za 500 gezero evrov dala gorzazidati firma Pomurske lekarne. Tisti, steri radi odijo peški, pa so najbolje veseli, ka je občina napravila pešpot, stera pela iz varaša do Vinariuma, stolpa, steroga je v dvej lejtaj obiskalo že 200 gezero turistov.

Silva Eöry

ČETRT STOLETJA SPORAZUMA

V uredništvo Dnevnika RTV Slovenija smo 5. novembra 1992 dobili po faxu (do elektronske pošte je bilo še daleč) z Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije sporočilo, da bosta 6. novembra 1992, torej naslednji dan, v Ljubljani zunanja ministra

gotavljanju posebnih pravic slovenski narodni manjšini v Republiki Madžarski in madžarski narodni skupnosti v Republiki Sloveniji. Podpis v tedanjih prostorih slovenskega zunanjega ministrstva na Gregorčičevi je spremljala številna novinar-

pozneje pa niso omenili, da gre za recipročni sporazum, kar naj bi pomenilo enak in enakovreden odnos države do manjšine, se pravi Madžarske do Porabskih Slovencev, Slovenije pa do prekmurskih Madžarov. Izgledalo je neka-

ko tako, kot da je *bogokletno drugo podpora*. In nadvse pomemben 15. člen: »Podpisniki bosta ustanovili posebno medvladno komisijo za manjšine, ki bo spremljala uresničevanje določil tega sporazuma...«. Tisti, ki smo spremljali večino sej mešane komisije, ko je ocenjevala uresničene naloge in se dogovarjala za nove, ter opozarjali na pomanjkljivosti, lahko rečemo, da je bilo nekajkrat prav napeto, zlasti ko je celo kazalo, da bo slovenska stran iz protesta prekinila razpravo, enkrat pa so se dogovorili za sporazumno prekinitev in nadaljevanje čez čas.

Od podpisa sporazuma je minilo 25 let, v katerih se je zgodila vrsta zelo pomembnih dogodkov v Sloveniji in na Madžarskem, v Porabju, kjer živijo Slovenci, in v Prekmurju, kjer živijo Madžari, v Evropi in v svetu. Ti dogodki so vplivali na položaj obeh manjšin, nekateri bolj, drugi manj, nekateri verjetno sploh ne. Podrobnosti so povedali referenti in razpravljali na mednarodnem znanstvenem srečanju ob 25. obletnici podpisa slovensko-madžarskega sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic narodnostnima skupnostima v obeh državah. Znanstveno srečanje je bilo v Ljubljani v organizaciji Inštituta za narodnostna vprašanja in pod pokroviteljstvom Državnega zbora Republike Slovenije ter njegovega predsednika dr. Milana Brgleza, tudi uvodnega predavatelja na temo »Zaščita tradicionalnih in novih manjšin v vrtincu vzpenjanja družbene nestrpnosti v 21. stoletju.« V četrto stoletja razvoj Porabja ni zaobšel, kljub temu je ostalo nekaj tem, ki zaslužijo pozornost tudi v bodoče. In enako velja tudi za kraje, kjer v Prekmurju živijo Madžari. O pomembnih pridobitvah in aktualnih nalogah v naši naslednji številki.

Ernest Ružič

Sopredsedujoča podpisujeta zapisnik na eni od sej Madžarsko-slovenske manjšinske mešane komisije; z desne dr. Boris Jesih, takrat državni sekretar Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, z leve državni sekretar Ferenc Gémesi

RS in Republike Madžarske (ki je bila tedaj še republika) dr. Dimitrij Rupel in dr. Géza Jeszenszky podpisala sporazum o recipročni zaščiti slovenske in madžarske manjšine v obeh državah. Ratifikacija sporazuma bo sledila v obeh parlamentih. Dalje je bilo zapisano, da gre za »prvi tovrstni sporazum, ki štiti slovensko manjšino v eni od sosednjih držav po sklenitvi Pogodbe iz Osima in po pristopu Jugoslavije in Avstrije k državni pogodbi, kar že samo po sebi govori o njegovem nacionalnem in strateškem pomenu.« Pri nastajanju in končnem besedilu sporazuma je sodeloval tudi ugleden pravnik iz Lendave Ferenc Hajós, prvi slovenski veleposlanik na Madžarskem. Naslednji dan sta zunanja ministra Slovenije in Madžarske Dimitrij Rupel in Géza Jeszenszky podpisala Sporazum o za-

ska ekipa iz Madžarske (skozi okno smo videli avtomobile kar treh različnih televizij iz Budimpešte) in običajna skupina poročevalcev iz Slovenije, med njimi za TV Slovenija podpisani pod ta komentar. Množičen interes za podpis sporazuma naj bi bil povezan z dejstvom, so vedeli povedati poznavalci, da ga je Madžarska potrebovala za dokaz Evropi, kako spoštuje in skrbi za manjšine. Podoben sporazum sta pozneje podpisali Madžarska in Hrvaška za hrvaško oziroma madžarsko manjšino.

Pri nastajanju sporazuma so upoštevali različne mednarodne dokumente: Splošno deklaracijo o človekovih pravicah, Pariško listino za novo Evropo, Helsinško sklepno listino, Konvencijo Sveta Evrope o regionalnih in manjšinskih jezikih in še več drugih. Niti ob podpisu niti kdaj

govoriti o enakih obveznostih, tako političnih kot materialnih, se pravi finančnih. Verjetno tudi zato, ker je tedaj Slovenija namenjala svoji manjšini na Madžarskem več pozornosti kot domicilna država.

Ob konkretnih vsebinskih poudarkih: narodnostno šolstvo, kultura, skrb za jezik, gospodarski razvoj, mediji in podobne teme je pritegnilo pozornost nekaj načelnih členov, ki so dvignili raven meddržavnega dogovora, denimo 8. člen, s katerim podpisniki zagotavljata z notranjo zakonodajo »ustrezno udeležbo manjšin pri odločanju na lokalni, regionalni in državni ravni o zadevah, ki se nanašajo na pravice in položaj manjšin in njihovih pripadnikov.« Člen 12: »Podpisniki bosta za uresničitev nalog iz tega sporazuma zagotavljali materialno in

Umetnostni zgodovinar Janez Balažic

»FEJST FONTOŠKO JE, KA VIDIŠ PREJK SVOJOGA PLAUTA«

Böltinčan Janez Balažic je doktor, nej pa je padar. On je na Filozofski fakulteti v Ljubljani, gé je 1997. leta diplomero iz umetnostne zgodovine, 2009. tudi doktorero z disertacijo Stensko slikarstvo v dobi Luksemburžanov v zahodnem panonskem prostoru: »Tau je té prostor, v sterom živemo tak Slovenci kak tudi Vougri, Nemci, Avstrijci in Rovati. Tau je biu cajt Luksemburžanov in njihovoga casara Sigismunda, v 14. in v začetki 15. stoletja. Mene je furt zanimalo nej samo tisto, ka vidimo v kakši naši cerkvi, liki tudi tisto, ka tau znamenuje v družbenom, literarnom in filozofskom smisli. Fejst fontoško je, ka vidiš prejk svojog plauta, če škeš vse tau razmeti. Mene že vse od te, ka sam zgotovo fakulteto, zanima, gé mi živemo in kama pašemo. Vö je prišlo tau, ka so v tistom cajti bile, pouleg politične povezave z Vogrskim rosagon, najbolje fontoške naravne poti in trgovske povezave, stere so segale vse do Beča in ške naprej više do Moravske in Prage. Tau se skauzi umetnost, skauz kejpov lepau pokaže.«

Janez Balažic je gor raso v Böltinčaj. »Oča je po rodi iz Ižakovec, mama je bila Böltinčanka. Prva smo živel pouleg grenara, grajske žitnice, v enoj maloj iži. Po tistom smo si svoj ram zozidali. Za menov, ge sam 1958. leta rojeni, so se ške naraudili bratje Dušan, Slavko in Milan. Nej je bila léjka mladost, oča in mati sta mogla dosta in flajsno delati. Vse, ka sta spravila, sta samiva spravila. Tudi nas, mlajše, sta spravila, nej samo do krüja, liki tudi do poštenja. Oča je neka lejt delo tudi v Dajčlandi, delo je vse od zrankoma do večera, vse do svoje smrti.«

Po tistom, ka je zgotovo

osnovno šaulo v Böltinčaj, je Janez Balažic šau v šaulo za bautoše: »Tau je lejpa izkušnja bila. Pred tistim, ka sam šau v Ljubljano študerat, sam delo v Ljubljani

Dr. Janez Balažic

na pošti, gé sam trno fajn lidi spozno. Te so ške bili sprejemni izpiti, na stere sam se dobro pripravo. Ške pred študijom sam odslužo sodačijo, tak ka sam biu 22 lejt star, gda sam začno študerati.«

Janez, gda je biu tresti lejt star

In zakoj ga je glij umetnostna zgodovina najbolj zanimala? »Mi, Böltinčani, smo fejst povezani z zgodovino. Tudi v šaulo smo ojdli v grajsko zidino. Tau je neka, ka te zaznamüvle. Gda sam v srednjo šaulo odo, sam rad

v Murski Soboti odo gledat razstave v galerijo, ka je tam furt bila takša tišina. Bilau je prazno in bilau je lejpo. In tak je tau gratalo moje življenjsko poslanstvo in moja lübezen. Ges sem rejsan študero na léki in z velkim veseljom, tak ka sam niti eno vöro nej falüu na predavanjih. Vsakšiden sam kaj zvedo. Meu sam tudi trno dobre profesore, steri so dosta gezikov znali. Ge sam do te ške samo malo nemški gučo. Te sam se ške latinski začno včiti,« pove sogovornik, steri je po tistom, ka je zgotovo fakulteto, prvo delo daubo v ptujskon muzeji, med letoma 1989 in 2010 pa

je biu zaposleni kak kustos in muzejski svetovalec v Pokrajinskem muzeji v Murski Soboti (gnesden Pomurski muzej). Kak soavtor stalne muzejske razstave je leta 1998 daubo Valvazorovo priznanje, 1999 pa je biu soboški muzej

vöodabrani za evropski muzej leta: »Moje ambicije so nikdar nej bile, ka bi osto v Ljubljani. Ge znam, do keč segam. Irena Šavel, stera je bila te direktorica soboškoga muzeja, me je pozvala nazaj v Prekmurje. Moj cilj je biu furt, ka pridem v té muzej. Tü smo včasi začnili pisati članke in delati razstave. Tau je biu srečni cajt. Slovenija je gratala svoj rosag, mi smo meli že neka izkušenj (tapasztalat), tak ka smo te

pripravili tudi tau stalno razstavo. Dosta je trbelo delati, včasi smo iz nika mogli napraviti nekši kejp o tom, gé živemo in kak smo živeli včasi. Te smo rejsan daubili vsa priznanja, stera smo leko. Zdaj je ta zbirka stara

ranč 20 let in čiglij je tau že dugo za eno stalno razstavo, brodim, ka ške furt stogi.«

Janez Balažic je v tistom cajti daubo ške dosta drugi nagrad, malo pred tistim, ka je odišo na svojo nauvo delovno mesto - kak profesor zdaj vči na Pedagoški fakulteti v Maribori - je pomago v soboškom muzeji vred spraviti ške zapuščino eričnoga prekmurskoga fotografa Jožeta Kološa Kološe: »Če sam pošteni, sam odišo včít že malo prestari. Prva tri lejta sam meu velke probleme, zdaj sam že sedmo leto tam, in je ležej. Žmetno razmej, ka študentje sploj ne odijo na predavanja. Fontoško je, ka znaš gledati in opazovati, ka si napraviš vzorec, po sterom, te leko kritično in pošteno preišlavleš, zakoj je kakšno delo slabo ali drugo dobro. Nevola je tau, ka majo naši študentje samo malo vör umetnostne zgodovine. Pauleg toga ugotavljam, ka gnesden na razstavaj ne kažejo umetnikov, kažejo politike.«

Janez Balažic s svojo družino živé v vesnici Sebeborci, gé si rokau podavleta Ravensko in Goričko: »Nej je šlo na léjko. Mogauče bi te leko knjige piso, pa sam zido ram. Rejsan je na dobrom mestu. Ges kak Marko in Böltinčan gledam stalno prauti ravnic, žena Bernarda kak Goričanka pa leko na drugi stani gleda goričke bregove. Malo kesnej sva deco mejla. Sin Jan, gimnazijec, in čerka Vida, stera ške odi v osnovno šaulo, rasteta in de jiva ške trbelo spraviti do krüja. Sta pa tudi dobriva kritika, mata čüt za estetiko in vidita, ka je dobro. Naš ram je pun knjig in kejpov. Tau, ka rastemo vküper z decov, nam davle garancijo, ka smo ške nej stari.«

Silva Eöry

Kejpi: osebni

arhiv Janeza Balažica

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Obnovi se dvorec Batthyany

Dvorec Batthyany v Krmedini se je v XIV. stoletji zido v renesansnom stili, leta 1604 je prišo v lastništvo družine Batthyany pa cejlak do leta 1945 je njigvi biu. V XIX. stoletji so ceji dvorec v klasicističnem stili na nauvo zozidali. Od leta 1920 je dr. László-Strattman Batthyany, doktor za oči, grato lastnik, steroga najboljša samo tak poznamo ka doktor srmakov. Zavolo tauga so na enoj strani dvorca špitale bile vönapravlane, gde je kau- li 20 gezero operacij napravo. Dvorec Batthyany je nej samo turistična točka v Krmedini, je dosta več, kulturno pa zabavno središče varašancov. Tü deluje eden muzej, steroga že po cejlom rosagi poznajo, majo edno lejpo dvorano za kulturne programe, stero so varašanci vsigdar za svojo držali. »Zatok smo vse programe, koncerte, razstave tü v tau dvorci organizirali,« je pravo župan István Bebes. Država kak lastnik (tulajdonos) je že dotejga mau dosta ceral, dapa že fejst je potrejbo bilau, ka se kompletno, znautra pa zvüna obnovi dvorec. Na tau je zdaj vlada (kormány) tri milijarde forintov dala, ka je nej mali pejnaz, dapa tisto delo je tö nej malo, ka vse se mora naprajti iz tej penéz. Leko bi prajli, ka cejla zidina se obnovi. Vö trbej mejniti vsa dvera pa okna, nauvo ogrevanje trbej naprajti, cejla streja se na nauvo napravi, elektrika se obnovi pa ranč tak fasada tö. Najvekša dela do se drugo leto sptulejt začnila.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Dan reformacije

Dan reformacije, 31. oktober, je v Sloveniji državni praznik in dela prost dan. Reformacija, ki se je začela v Nemčiji, je Slovencem dala prvo knjigo v maternem jeziku in prvo slovensko tiskano knjigo sploh - Katekizem, ki ga je leta 1550 napisal Primož Trubar. »Protestantski očetje so zaslužni, da smo zmogli 'stati inu obstati' ter smo danes samostojni, suvereni, članica Evropske unije ter da smemo in moramo sami odločati o tem, kako želimo živeti,« je v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma na proslavi v počastitev dneva reformacije ob 500. obletnici reformatorskega gibanja poudaril slavnostni govornik, predsednik državnega zbora Milan Brglez. V svojem govoru je Brglez opozoril še na velik pomen solidarnosti, ki izhaja iz predpostavke reformacijskega gibanja o enakosti med ljudmi.

Prvič izplačana zagotovljena pokojnina

Upokojenci z nizkimi pokojninami kljub polni pokojninski dobi brez dokupa so zadnji dan oktobra prvič dobili zagotovljeno pokojnino 500 evrov v skladu s pokojninsko novelo, ki se je začela uporabljati 1. oktobra. Pravico do zagotovljene pokojnine imajo tudi invalidski upokojenci, pri katerih je vzrok za invalidnost poškodba pri delu ali poklicna bolezen. Do zagotovljene pokojnine pa niso upravičeni prejemniki predčasne pokojnine ter starostni in invalidski upokojenci, ki so bili pretežni del zavarovalne dobe zavarovani za ožji obseg pravic. Zagotovljene pokojnine so nakazali 52.622 upravičencem, in sicer 45.110 starostnim in 7.512 invalidskim upokojencem. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je za tokratno izplačilo zagotovljenih pokojnin namenil nekaj manj kot 1,4 milijona evrov.

Spet »z dauma domau«

IZ VARAŠA PA SLOVENSKE VESI NA VOGRSKOM V MA

»Kraljica miru sem. Na tem kraju obnovite molitev. Tukaj se srečujete z mojim in sinovim srcem.«

Letos sprtoletjke ali eške vendar januarja, gda so me člani Slovenske samouprave Monošter-Slovenska ves prosili, ka aj nikšo romarsko paut iškem za naše vernike, šteri redno odijo k slovenskim mešam v Varaši pa redno z nami na prauške v Slovenijo, sem mogla biti fejest trūdna pa nemirna! Prva misel, ka mi je včasik na pamet prišla, je bila: idemo nikam, gde je mir. Ka smo dosti veliki romarskih središč pa krajev Marijinih prikazovanj

V cerkvi na blejskom otoki se je dostafart oglašoval zvaun »želja«

v Sloveniji že gor poiskali, sem nika taše šteja, ka je nej tak znano pri nas doma. Mir, Marija... Kraljica miru...

En večer, med tem ka sem tau zmišlaval, so se mi nikak spomini prebujali s pauti v Međugorje, sem ugotovila, ka ranč ne vej, če v Sloveniji majo Marijino cerkev, štera bi bila posvečana Kraljici miru. Da pa Google je moj pajdaš tō! S tem sem se pred računalnik podala, pa sem malo pobrckala po interneti! Da bi vsakšomi želje spunili, pa bi na Bled zdaj tō leko prišli, vse tao v enom dnevi, sem mogla pauleg Ljubljane kaulivrat gleda-

ti. Če človek kaj lepau prosi, se ma želje spunijo, tau sem že dostakrat ugotovila, tak je bilau zdaj tō! Paut se je začnla oblikovati!

Edina cerkev Kraljice miru v Sloveniji je pauleg Stične, kam sem pa zavolo cistercijanskoga samostana šteja pelati Varašance, če se že na toj točki naša zgodovina tō véže. Vej je biu cajt v 12. stauletji, gda so Varaš/Monošter pa Stično v enom sezname zapisali, ka so v tej krajaj bili cistercijanski samostani. Te so štiri velike opatije bile ustanovljene: Stična, Vetrinja na Korškem, Kostanjevica na Krki pa naš Monošter. Tū je eške ena povezava, eške za Porabce tō dobro znani sv. Števan Harding, krščanski svetnik, menih in opat, soustanovitelj cistercijanov, rojen kaulik leta 1050, njegvo ime pa Števanovci nosijo v Porabji. Tak té eden vekši krog kaulivrat Ljubljane na jugovzhodno, na južno (djuk) pa na Gorenjsko ta do Bleda... Samo ka majuš, Ma-

riji venčani mejsec, je letos pa nikši kratek grato, pa smo paut nej mogli vōspelati. Vleti se ne odi po romanji, ostanu je september, pauleg male meše bi se spodaobilo iti... Nega busa...

Že sem gratala fejs obupana, oktobra iti na takšo paut? Na Gorenjskom leko zmrzemo!

Ka vejmo, žitek je že tak, nekaj drugi ga ravna. Oktober je pa tō Marijin mejsec. Kraljica raužnoga venca de prosila za našo lejpo prauško.

14. oktobra, v soboto, en den kasneje, kak so se po cejlom

svejt spominali 100. obletnice zadnjoga prikaza Marije v Fatimi, smo se napoutili že zazranka v 6. vōri. Na avtobusi

prauško. Tak smo te oprvin šli pri mestu Ig na Kurešček k Mariji, kraljici miru. Z željo, da bi čutili dūšni mir,

Prauškarge iz Porabja v cerkvi na Kurešček

nej bilau praznoga stauca, ka pomeni, ka lidgé radi z nami na romanje odijo. Cajt je biu lejpi, lepšega bi si nej smeli želeti.

V Murski Soboti so se nam pridružili gospod Franc Režonja, škofovski vikar za narodnosti, šteri k nam redno odijo mešuvāt tō. Po pauti na avtobusi smo največ molili s svetimi pesmimi, ka mikrofona smo nej meli, spejvanje se pa baukše čuje po cejlom busi. Spejvanje je zdaj vodo Fecó Sütó, šteri spejva v cerkvenom zbori v Števanovci pa v Varaši, etak dosta sveti pesmi dobro zna pa naute tō zna šteti.

Ker je v Stični vrnau na te den potejkalo eno velko srečanje – 6000 lūdi je prišlo k meši, štera je tō bila namenjena za tao, ka aj na svejti mir baude, aj se sosedne države razmejo med seboj, zato so prišli romarge, dūhovniki pa verniki s cejle Slovenije pa s Hrvaške in Vogrskoga pa od daleč tō – smo nej mogli tam začniti svojo

šteroga dostakrat ne najdemo, da se zavolo svojega dela pa za volo sovražnega svejta mantramo, smo se podali na brejg k cerkvi zadnjih par stau metrov pejški. (Kak se tau na poštenom romanji šika.)

V cerkvi smo imeli slovensko sveto mešo, štero so za vse Slovence, za vernike v Porabji pa za romare nut pokazali gospod Režonja. Za družine smo prosili Marijo pa njenoga sina Jezusa Kristuša, aj vladuje med njimi mir, razmejvanje med mladimi pa starejšimi pa po cejlom svejti, v našij državaj, ka leko lepau živimo pa svoje poslanstvo, delo tūj na tom svejti dobro opravlamu. K meši so prišli domanji gospod dūhovnik, teolog in zgodovinar, pa salezijanski redovnik Anton Košir tō. Po pridigi so nam lepau ta pravli, kak je nastala cerkev na Kureščku, gde se je Marija skazala pa prosila za molitev vernike, aj se svejt pobaukša pa aj prepri, bojne več ne pobirajo svo-

MARIJINE KRAJE V SLOVENIJI

jih mučencev pa žrtev.

Zvedli smo, ka cerkev je na tom kraji stala že v 15. stoletji, dom romarjev je do 19. mar-

ku

ciuša 1942. leta stau, te so ga zažgali in porušili skupaj s

na tem kraju z vero zatekel v moje in Sinovo Srce, bo ozdravljen in deležen miru, ki ga lahko dajo samo nebesa.»

Cerkev, obisk pri Mariji je nas napuno z mirom pa z rado- stjo, tak smo se pelali dale do Bleda k Mariji Vnebovzeti na blejski otok, gde smo dosti svoji želj tō »tā pozvonili«. Se spunijo ali nej? Tau se zvej samok kesnej.

Zadnja postaja nas je čakala v cistercijanskem samostani v Stični. Prijazna naša vodička je bila fejest trūdna, ka je na té den mejla trn' dosta obisko- valcov, nas je zatok lepau kauli pelala po samostani, po- kazala nam je, kak redovniki živijo, kak so včili lidi, delali pa molili, kakšne dragocene obleke so meli, ka so redov- nice, nune 9000 vör vōšivale eno obleko za dūhovnika ali za opata, kakšni zakladi so se zbrali od 12. stoletja do gneš- nji cajtov na opatiji. Pogle- dnohi smo refektorij, gnesden tō tū gejo redovniki, šterih je v Stični zdaj 15, ka se računa

V cistercijanskem klaustru v Stični

cerkvijov.

Po osamosvojitvi Slovenije leta 1990 se je Marija vračala na svoj priljubljeni kraj – je nam pripovedjo gospad Košir. Cerkev so na nauvo gor zozidali, gnesden jo dosti roma- rov gorpoiške, ka 10. februara 1990. leta je Mati Marija etak pravla: »Tō bo milostni kraj, kraj ozdravljanja dušnih bolezni in ran. Kdor se bo

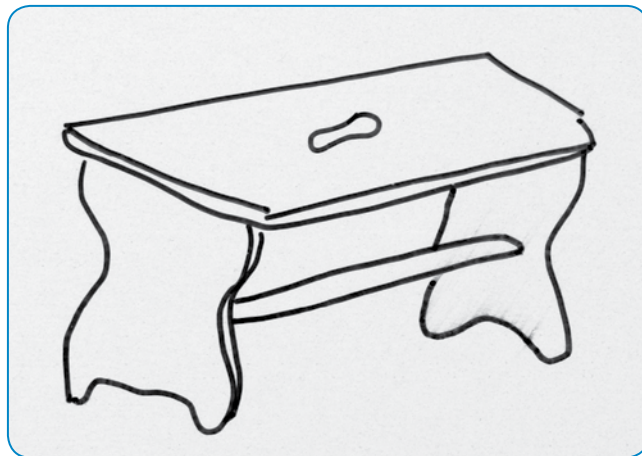
gnesden za lejpo število. Šli smo v cerkev, tū smo tō lej- po zaspejvali Mariji v čast pa zmolili večerno molitev. Te smo pa eške staupili v lekarno (patejko) pa smo za telesno zdravje tō potraušili malo pejnaz. Cistercijanska opatija Stična ma svojo zeliščno le- karno patra Simona Ašiča. Marijine cerkve, svetišča, Blej- sko jezero pa otok, molitev,

V künji inda in gnes (44)

Šamedli – pručka – sámli/zsámoly

Šamedli je mala stolica, na šte- roj leko sedimo, na štero leko

büli v krivli meli. Leko pa so na šamedli dojseli, pa krbülo z

gorstaupimo ali na štero si leko nogé gordejvamo. Inda so meli veuke künje, v künji je bila po- stala tō. Te stare postale so bile viske, pa eške viski straušak je biu v postali s kukarčnimi lopi- njami. Če je sto štoj doježti, je prve mogo gorsplezditi na po- stalo tak, ka je na šamedli stu- po. V künji na stauci so včasik dugo sejdli, gda so na priliko gra vōlūškili. Té so si nogé na šamedli gordjali, gra pa v kr-

grajom na srteli meli. V špajet nutküriti je tō ležej bilau, če je človek dojsu na šamedli. Gda pa so kukarco pekli v špajeti, pa je dobro bilau, če je človek na šamedlini sejdō, pa gledō, aj kukarca ne zgōri.

Šamedlinge so bili iz lesa. Gnes so leko iz lesa ali s plastike. Ta- kši tō, štere leko vkūpzaprē, pa vkraj deje, aj nedo na pauti.

Marija Kozar

svete pesmi, druženje, čudo- vito gesensko vrejmen so nas napolnili z radostjov dūšno pa telesno.

Baug plati gospaudi Režonji, ka so nam bili dūhovni vodja, vsem romarom pa za molitve,

pesmi pa dobro družbo. K leti pa poiščemo nove Marijine kraje v Sloveniji.

Erika Köleš Kiss
slovenska zagovornica
foto: F. Süttö

RADIO MONOŠTER

9970 Szentgotthárd, Gárdonyi u.1.
info@radiomonoster.hu
Tel/Fax: +36-94-554-126

Szentgotthárd / MONOŠTER 106.6 MHz
Felsőszölnök / Gornji Senik 97.7 MHz

Vsak dan / Naponta : 12.00-16.00

... DO MADŽARSKE

Mednarodne vaje gasilcev

Približno 140 slovenskih, avstrijskih in madžarskih gasilcev je sodelovalo na mednarodnih vajah, ki so jih priredili pred dvema tednoma na Dolnjem Seniku v Porabju. Na vajah so ob profesionalnih gasilcih iz Körmenda sodelovali prostovoljni gasilci z Dolnjega in Gornjega Senika ter Sakalovcev in Egyházasrádóca (HU). Z avstrijske strani so se jih udeležili prostovoljni gasilci iz Mogsersdorfa/Modincev in Wallendorfa, slovenski gasilci pa so prišli iz Domanjševcev in Dolencev.

Vaje so potekale na petih prizoriščih, med njimi je bilo reševanje potnikov ob čelnem trčenju dveh vozil oziroma reševanje avtomobila, ki je zdrsnil v reko Rabo in sta dva potnika padla v vodo. V vaškem domu na Dolnjem Seniku je zaradi kratkega stika na električnem omrežju prišlo do požara, v stavbi je ostalo deset ljudi, ki so jih gasilci rešili. Hkrati so morali rešiti tudi pohodnike pri Sakalovcih, ki so bili v nevarnosti zaradi slabega vremena in premočnega vetra.

Vaje ob simuliranih nesrečah pripomorejo k sodelovanju med gasilci in reševalnimi ekipami iz raznih držav, da bi se le-ti bolje znašli v resničnih katastrofah.

Novi selektor na čelu madžarske nogometne reprezentance

Z 31. oktobrom je delo z madžarsko nogometno reprezentanco prevzel novi selektor, in sicer bivši belgijski selektor Georges Leekens, ki je nazadnje delal z alžirsko reprezentanco. 68-letni strokovnjak je z alžirsko reprezentanco sodeloval na Pokalu Afrike, toda njegova ekipa ni nadaljevala tekmovanja iz lastne skupine, zato je selektor januarja 2017 odstopil. Bil je brez zaposlitve, zato ga je MNZ povabila na razgovore in še isti dan popoldne so najavili novega selektorja. Madžarska reprezentanca je pred slabima dvema tednoma ostala brez selektorja, ko se je Madžarska nogometna zveza poslovila od Berndta Storcka, ki je lani po dolgem premoru popeljal madžarske nogometaše na Evropsko prvenstvo, toda s sedanjim njegovim delom na kvalifikacijah za svetovno prvenstvo niso bili zadovoljni.

Samo štiri kokauši mam

Kak se na Gorenjom Seniki vozim po Janezovom brejgi, vidim, ka od leta do leta je vsigdar več tisti ramov, stere so obnovili ali so na nauve gorzozidali. Rejsan so lejpi, nega ka, dapa mena tau že itak nej tisto, kak je pred dvajstimi lejt bilau. Mali rami po brgaj taraztordjeni, gde je še nej bilau ograj, mali ogrächenki pa prijazno lüstvo, steri so nej bili čemerasti, če si stano pred podo knami. Zdaj tej nauvi rami že vse fele farbe špilajo, gde pa začnejo zidati, tam pau brga tazvozijo. Tak ka svejt pa Janezov brejg se tō redno spreminja pa nej gvušno ka v dobro smer. Petdvajsti lejt je nej baug vej dugi čas, dapa itak dosta vse se je spremenilo, odtistoga mau, ka sem najprvin na Janezovom brejgi odo. Zdaj, če se pelam po brgej, samo tihince vidim, domanje že samo malo. Dobro se spomnim, gda sem dva brata, dva Mukiča sliko, Čatrino tatico, zdaj nej davnik Wachter Mariko, Šubrnoga Lacina, steri so že vse samo v spomini ostali, nje tam na brejgi že ne najdemo. Pa zvün te lidi bi še dosta pa dosta lüstva leko goranašto. Zdaj, če se tam mimo pelam, rad sem, če spoznana vidim. Tak je bilau tau prejšnji keden, gda sem tam odo. Gda sem se mimo pelo tistoga tala, kak so Magašin Pišta doma, mi je na misli prišlo, ka vejn deset lejt nazaj, sem se gnauk pogučavo z edno tatico, stera se je tak zvala, ka Marija (Mariš) Gaál. Še tau dobro vejim, ka na podaukni so sejdli v travi pa vse fele so mi pripovedjali. Stalno sem nej znau, gde so doma, dapa na tau sem se dobro spomno, gde sem z autonom stau, odtistec mi je

pa že kuča tō spoznana grata. Malo boječe sem staplo proto rama, zato ka nikdar nej vedeti, koga najdem tam. Dapa gda sem skrrej prišo, sem se pomiro, zato ka sem vido, ka posau da je vanej na ograji, v steri obed vozijo. Leko povejm, ka nej bilau leko do rama priditi, zato ka je ograja bila pa samo edne male vrate so bile, stere so z drautom tak zavezene bile, kak če bi je pavek zamoto. Kak sem se prejk vrat primlato, sem že audalič vido, ka niša baja nega, zato ka tetica Marija so vanej drva kalali. Že sem cejlak paulek prišo, dapa nej so me vpamet vzeli. - *Baug daj, spoznate me?* »Kak bi te pa nej spozno, vejpa ti si Holec.

Z Janezovoga brga se opira lejpi razgled na drugi brejg Gorenjoga Senika

- *Dja sem že odo gnauk tū pri vas, dapa tau ne vejim, kak se zaveta po iži.* »Po iži sem Djauklina, nej sem se tū narodila, moja mama je osem mlajšov mejla pa te so namé sé dali.« - *Vejm, tau ste nam za no-*

vine prvo paut vse taprajli, meni bola od tauga pripovejdajte, kak ste kaj, ka se je z vami te deset lejt kaj godilo.

»Vse je tak, kak je bilau,

Djauklina Mariš (Gaál Marija)

samo televizijo drūgo mam, zato ka mi je dola z omara spadnila. Vejš, kak sem se zbojala, gda je vnoči gnauk samo nika dūnilo, ge sem najprvin vō na dvera pogled-

- *Ka delate cejli den?*

»Vleti sem vanej v ogrächenki delala, malo krumpline sem mejla posajeno, nej davnik sem za palinko sadje brala, zdaj pa malo drva kalam.«

- *Zdravje mate?*

»Mam, hvala baugi, samo telko sem bila betežna, gda sem smolak kalala pa sem si prst tavsejkla. Nej malo, fejt, zato ka so še platino mogli nutdjati.«

- *Kak tau, ka vanej na ograji dvej posau de mate vōdjano, mislim na tisto, v steri vam obed nosijo?*

»Zato, ka sem petek pozabila vōdjati, ka sem mislila, ka je sobota gé, zdaj so pa te oni svojo dali. Ge trno nikan ne odim, pa mi ranč nej trbej, zato ka mala, moja hči v bauti dela pa ka mena trbej, tisto mi prinese. Tak ka ge sem bola doma, zdaj ka je bola mrzlo, znautri v kūnji sem pa nalagam. Naleki nalagam, dobra sūja drva mam, pa brž toplo napravim, nej samo v kūnji, v iži tō.«

- *Škoda, ka ne nūcate kale v iži, zato ka so sploy stare pa lejpe.*

»Tau so že fejt stare kale pa dobro segrevajo, samo nej je trbej kūriti, zato ka malo dvere goroprem pa toplo nut dé.«

- *Mate kakšne živali?*

»Samo štiri kokauši mam, nika drūgo nej, pisa sem mejla, samo betežen grato pa zgino, več drūgoga ranč nemo mejla. Zato mi je dostakrat žal, ka nejmam pisa, gda v televiziji je gledam ka taši lejpi lejčejo. Tū odi eden lejpi bejli pes, steri vsigdar pogledne name, tak kak če bi name odo skrb met, skurok vsikši den me pogledne.«

- *Vi samo telko grūnta mate, ka je kauli rama?*

»Dosta mam, nej samo tau,

ka mam zaograjeno, pa lejs tō mam telko, ka mena trbej. Ge že ne ladam, mena drva sir Kajnc domau zvozi, od hčeri padaš pa vkūpžožaga.«

- *K meši odite?*

»Odim, če leko, vsikšo nede lo dem. Zdaj mi je sestra taše fajn léke ledarne črejlve poslala pa v tej zdaj tak naléki odim. Če tak pomalek dem, kak šegau mam, te pau vōre pridem. Če je snejg, te tō, zato ka moj padaš Albin s traktorom pride pa spuca.«

- *Vi skrak mate kakšnoga sauseda?*

»Trno nega, tū vrkar je biu Šubrni Laci, njega so že tō ta odpelali, tam je vse prazno, spodkar je samo en ram.«

- *Velki hūťō (hladilnik) mate pa še mikro, tau vi vse nūcate?*

»V hūťōni vse fele mam, pa mesau, mikro pa te nūcam, gda zazrankoma rano k meši dem. Večer že kafej dojskūjem, zazranka ga pa samo segrejem, mena tau že hči vse nutpostavila.«

- *Vidim, knjige mate v omari, te vse vi štete?*

»Nej, tau je hči šte, ge samo novine Szabadföld štem, nika drūgo, bola televizijo gledam«

- *Vi penzijo dobivate?*

»Ge penzijo nemam samo invalidno (rokkantsági), s tauga vōplačam čeke pa ka meni trbej, zato ka vejim šparati. Ge sem nej prebrana, ge vse pogejm, kakoli je tau, tri kile krūje kūpim, pa tau mena tri kedne dojde, tak ka ga v hūťō dejam. Zdaj sem taše raje reteše pekla, pa nete dali valati, gospočke tikvi sem nutdjala,« se smejejo pa pomalek dejo prauti ograje, gde je že deno obed v posaudi, ka so njim iz veške kūnje vō pripelali.

Karči Holec

Prejk Müre sem prihajo ... - 10.

Bojna za slobaudnost - na šteroj strani?

Po februarской varašanskoj revoluciji v Pariži so leta 1848 rabuke vövdarile eške na Nemškom, na Taljan-skom pa v Metternichovoj Avstriji. Prauti tomi slejdnjomi absolutizmi so se oprvin zdignili vogrski velikaši na s t a n o v s k o m

djilejši (rendi országyűlés) - voditeu madžarskoga narodnoga gibanja je biu *Lajos Kossuth*. 13. marciuša je revolucija vövdarila v Beči, dva dni kisnej pa v Pešti. Neodvisno madžarsko vlado (független kormány) je krau vözglaso 7. apriliša, predsednik je grato *Lajos Batthyány*. Ma-

adžarsko srejdne plemstvo (köznemesség) pa se je nej samo za oslobodjenje svojoga naroda trüdilo, liki za gospostvo nad nej vogrskimi narodi tö. Toma so se najbole prauti postavili Hrvati, ka pa so Avstrijci vöponücali - za rovačkoga bana so imenüvali svojoga človöka *Josipa Jelačića* (*Jellasics*). V leti 1848 se je med Slovenci v notranjeavstrijski deželaj (Kranjska, Štajerska, Koroška) rodila ideja o »*Zedinjenoj Sloveniji*«. Med njenimi grajncami aj bi bili »Sloveni na Ogrskem« ranč tak - so terdjali rodoljubi. Volau »ogerskih Slovenov s Prekmurskoga« za zdrüžitev z drügimi Slovencami so dojsipisali juliuša 1848 v prvi slovenski politični novinaj *Slovenija*. »Smo čüli, ka ste se vi za svojo narodnost telko jako vzdignoli.

Kroto pak smo se etoga razradüvali, ka se vi v drügi deželaj prebivajoči, na nas spominate ter nas k svojomi rodi čtete, kteroga istina jesmo ...« - so napisali pa tak pokazali, ka ništerni vogrski Slovenci že čütijo,

Prvi človek madžarske revolucije ino bojne za slobaudnost *Lajos Kossuth*

ka so cuj k Slovencam na drügoj strani Müre valon. Mlada madžarska vlada je bila prauti dvauri v Beči, depa prauti drügim narodnostim ranč tak. Bojali so se rabuk od Hrvatov ino Slovakov, zatok so postrašüvali med Slovencami tö. Kak so domanji pisali: »*Nabijali so nagle sodbe na krčmé*«, dühovnikom pa naprejspisali, aj »*držijo lüstvo pod sencov méra*«.

Prejdnji Železne županije so se zbojali, ka takzvani »ilirizem« (padaštvo med južnimi slavskimi narodi) pride med Slovence pa Hrvate v županiji. Zavolo toga so postavili lidi na grajnec, šteri so prejkpoglednili pasoše pa tak nej dopistili srečevanja. Med bojnov za slobaudnost je županija nutzvala nauve sodake od moškov med 19 pa 22 lejt z žrebom (sor-

solás). Nemški rekruti so mesto sêbe dostakrat drüge moške gorvzeli, šteri so bili zvekšoga Slovenci.

Hrvaški ban Jelačić se je tak svado z Madžarami, ka je dojzapro varaždinski maust ino zglaso bojno prauti Vogrski. Iz Varaždina je v Lendavo pribežalo dosta lüstva, šteri so pravli, ka šké Jelačić prejk Drave. Ranč tak je bilau, ban je v Čakovci zglaso Medimurje (Muraköz) za eden tau Hrvaške. Prejk je vzeu Lendavo ino Letenye tö, tam so pa pisali: »*Pri Soboti je vse puno Hrvatov, vogrski Slovenci se bratijo s Hrvati. Baug daj srečo in blagoslov orožji batrivni Hrvatov, ka Avstrijo rejšijo gizdavosti in Madžare postrafajo ...*« 29. septembra je madžarska sodačija pri Pákozdi dojzbila sodake Jelačića, šteri je zbejšo prauti Beči.

V tisti časaj je prišla avstrijska cesarska sodačija iz Radgone v krajino Slovincov na Vogrskom. Pisali so: »*Lüstvo se je radüvalo našim sodakom, ka bi se gnauk že rejšili madžarskoga robstva. Dühovniki - če rejsan so rodjeni Slovinci - so madžaroni. Včasik, gda so naši odišli, je cankovski plebanoš pravo, aj nam nika ne vörjejo. Cesar samo šké prej desetino pa roboto nazajvpelati...*« Pisec je eške cujdau: »*Naši sausadge na Vogrskom so Slovenci in mérne, depa nej vsi. Šteri so luteranske vöre, so za Kossutha. Špajsnö je gé, ka brodijo: Kossuth se bije za njino vöro, pavri brodijo: Kossuth se bije prauti desetini ino roboti...*«

Vorgski državni djilejš je 28. juliuša 1849 v Szegedi vözglaso zakon o narodnostni

manjšinaj, šterim je nej pri-pozno politične pravice. Pri-pozno je njine kulturne, ge-zikovne ino vörske pravice, depa samo znautra občinski grajnc. Gezik kancelajov, parlamenta ino sodačije je biu madžarski. Na lokalni djilejšaj se je leko gučalo v geziki narodnosti, po šaulaj pa se je nüco gezik lokalne cerkve.

S pomočjauv rusoške soda-

joga vogrskoga rosaga. Steli so se rejšiti gospostva katoličanski Habsburgov, zatok so se po peldi svoji - na Madžarskom vöšaulani - kolegjarov vözglasili za »madžarske Vende«. Svoj »staroslovenski gezik« so nücali v cerkvi pa šauli, s kem bole konzervativno, ka aj bi se laučili od katoličanov. Hodoški *Janoš Kardoš*, prevajalec madžarski pesnikov, je med drügimi

Pri Pákozdi so se oprvin graubo bili - gvüšno je gratalo, ka o bodaučnosti odlaučijo pükše

čije je nauvi avstrijski cesar *Franc Jožef* dojzbiu revolucijo: Kossuth je emigrero na Törsko, general *Artúr Görgey* pa pri Világosi dojdau sodačke škeri pred Rusi.

Slovenci med Mürov ino Rabov so v revolucionarni lejtaj nej meli krepkoga narodnoga čutenja kak sausadnji narodi. Bili so zvekšoga pavri, varašancov so nej meli. Evangeličanski ino katoličanski dühovniki so jim davali samo vörsko pa šaulsko štenjë. Bili so najmenjša narodnost na Vogrskom, politično ino kulturno laučeni od Slovincov na drügoj strani Müre. Ništerni so vörvali v takzvani »avstroslavizem«, v šterom bi jim cesar dau pravice prauti madžarskim gospaudom.

Evangeličani pa so se - ranč naaupek - pridružili idejam Kossutha ino samoga svo-

dojbrno »Nabüd« (*»Szózat«*) *Mihály Vörösmarty*, pa tak zvau k vörnosti vogrskoj domovini.

Prvi deset lejt po dojzbitoj revoluciji je biu čas takzvanoga »*Bachovoga absolutizma*«, kralüvala je centralizacija ino germanizacija. Katoličanska cerkev je dobila mauč nad vsejmi osnauvnimi šaulami.

Madžari v monarhiji so se dale trüdili, ka aj bi dobili s kem več pravic. Tau se je najbole priškalo politiki *Ferenc Deáki*, šteri je največ napravo za tau, ka so leta 1867 podpisali takzvano »*Nagodbo*« (*Kiegyezés*). Franca Jožefa so okronali za vogrsko-hrvaškoga krala, habsburška dinastija se je zglijala z Madžari. Naraudo se je nauvi rosag: *avstro-ogrska monarhija*.

-dm-

MARTINOVO CERKEV ZIDALI VÖRNICKE

Patronuš naše Sombotelske püšpekije, gde živé največ Slovincov na Madžarskom,

tji, gda so prejk njé napravili štrejko za cuge med Bečom pa Ljubljano.

V nekda maloj vesnici Šmartno pri Litiji so zozidali sploj veuko Martinovo cerkev

je *sveti Martin*. V lanjskom leti 2016 smo svetili 1700. oblejtnico njegovoga narodjenja v rimskoj Savariji, gda je bilau v Somboteli pa po cejlj Evropi dosta Martinovi programov. Sombotelski Slovinci smo se, kak od leta 2002 vsikšo leto, lani tō napautili k ednoj Martinovej cerkvi v matičnoj Sloveniji. Če zdaj poglednemo na kalendar, vidimo, ka se približava den patronuša, 11. november. Zatok škemo vam nutpokazati cerkev svetoga Martina v malom varaši *Šmartno pri Litiji*, v takzvanom »Srci Slovenije«, tau je nej daleč od Ljubljane. Šmartno ne znamenuje nika drugoga kak »šent Martin«, mali varaš pa je inda svejta vekši biu kak sausednja Litija, štera je dobila veliko znamenje samo v 19. stole-

Fara v Šmartnom je med starejšimi na Slovenskom, oprvin o njej pišejo že pred skoro 900 lejtami. V tajoj fari je bila v kisnejši časaj krepka bautoška, gasilska, ledererska, šaulska pa pesmarska tradicija. Gnes je najbole erična po veukoj neogotskoj cerkvi, štero so zozidali na začetki 20. stoletja. Že audaleč se vidita njeniva 60 mejterov visika töрма pa tau, ka je zozidana s cüglov.

»Na začetki preminaučoga stoletja so tū živeli fejst vörni lidgé« - so na pitanje začnili pripovedjati plebanoš fare *Janez Kvaternik*. »Stara cerkev je bila premala, zatok so se odlaučili, ka tisto - ranč tak Martinovo - dojpörüšijo. Prištölali so plane za nauvo cerkev, štere je oprvin napravo arhitekt *Raimund Jeblinger* iz

Linza, sledik pa malo eške cujnamalo arhitekt *Adolf Wagner* iz *Graca*. Tistoga ipa je bila cerkev sploj potrebna, lüstvo je pomagalo pri zidanji.«

Gda so v lejtaj 1899-1901 zidali cerkev, je tam delalo 45 slovenski zidarov, največ iz Šempasa pri Novoj Gorici, šterim je pomagalo 60 domanji lidi. »Pomogli so pri žganji ilojce, cüggle so redili. Nej daleč, en kilomejter od cerkve so je delali, pa tak pripovedjajo, ka so lidgé napravili živi lanc od cüglarne do cerkve pa si davali cüggle z rauk v roké« - so raztomačili plebanoš Kvaternik pa povödali, ka so pri zidanji ponücali več kak en miljaun cüglov.

»Polonje penez so dobili z erbe od pokojnoga šmarskoga dekana *Josipa Burgera*, drugo so cujdali vörnicke pa dobrautniki« - so dale gučali duhovnik. 15. septembra 1901 so cerkev posvetili ljubljanski püšpek *Anton Bonaventura Jeglič*, prišlo je kauli pet gezero lüdi, med njimi 35 duhovnikov. Patronuš je austro sveti Martin, goreči pa dobtrolivi püšpek. »Gvüšno so vörvali v toga svetnika že v indašnji cajtaj tō, vej pa ime vesi Šmartno najdemo dojspisano že v 12. stoletji,« so premišlavalii plebanoš.

Gda stogimo od zvüna pred cerkvov, vidimo, ka je nad dverami kejp od Martina, kak tala svoj köpenek. »Té kejp, Marijin grob pa štacije je namalo ljubljanski molar *Anton Jebačin*,« so tapravli *Janez Kvaternik* pa cujdali: »Sveti Martin je veuka pelda v dobtrolivnosti. S toga, ka je kak rimski sodak svoj köpenek talo s kaudišom, se vidi, ka je nej samo nasé brodo. Vejmo pa tau tō, ka je v

svojoj püšpekiji z mérnov rečjauw napravo red med svojimi duhovniki. Vejpa nam sam Jezoš v evangeliji pravi, ka smo med sebov bratke ino sestre pa si moremo pomagati: 'Ka ste napravili ednoma od moji najmenjši bratov, ste napravili meni,' pravi. Tak

Kameni patronuš sveti Martin skrb má na svoje vörnike v »Srci Slovenije«

moremo živeti pa pri tem nam pomaga sveti Martin,« so peldo dali duhovnik. Martinov den je po cejlom svejti 11. november. »Tistoga dneva, če je nej nedela, držimo cejlodnevno češčenje. Pridemo k svetešnjim svetim mešam pa eške blagoslovimo mlado vino tō, kak nas je prosilo domanje vinogradniško društvo,« so pripovedjali plebanoš Kvaternik. V Sloveniji ovak na den Martina držijo svetek vina, na té dén se prej mošt (kak grejšno pa nej čisto piti) po blagoslovi spremeni v pravo vino. Na takzvani »martinovanjaj« je dosta muzike pa hejca: vino zveksoga blagoslovi moški, naravnan v püšpeka. Pravo gesti za martinovanje so gausjo pečenje pa mlinci (testau). Šmarska fara má pet podružnic (filij), v njej živé kauli

štiri gezero lüdi. »Po nedelaj mamó v farnoj cerkvi tri svete meše, na štere pride vküper kauli osemstau vörnikov. Lüstvo rado pride k meši, istina pa je, ka je v slejdnji lejtaj vsikdar menje mladine. Ne vejo več, zakoj trbej priti k meši, ka bi se povezali z Bogaum pa

med sebov,« so se malo žaurdjalii duhovnik.

Šmartno pri Litiji má več desetletij dugo pesmarsko tradicijo. »V skupini Slovenski oktet spejvajo trgé z naše fare, operni pevec *Jože Vidic* pa je pri nas narodjeni. Več domanji zborov mamó: mlašečoga, mladinskoga pa vözraščenoga. Lidgé radi

spejvajo, spejvanje je povezüje,« smo čüli od Janeza Kvaternika.

Zakoj pa majo lidgé Martina tak radi? »Živo je rano v zgodovini, prva kak drugi veuki svetniki. Zavolo toga je patronuš teukim cerkvam v Sloveniji. Njegva dobtrolivost dá lidam motivacijo, aj prihajajo k njemi. K nam v Šmartno pa ne prihajajo samo zavolo njega, liki zatok tō, ka bi vidli našo veuko pa lejpo cerkev,« so raztomačili plebanoš.

Tistoga ipa so djenau držali mejsec Srcá Jezušovoga - kip (szobor) svetoga Martina se je skrivo za kejpom Zveličara. Gda so našoga patronuša odkrili, ka bi ga vidli mi tō, nam je s svojov püšpekovov palcov dau blagoslov na paut domau.

-dm-

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 10. NOVEMBRA
DO 16. NOVEMBRA**

PETEK, 10.11.2017, I. spored TVS

6.05 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Ugriznimo znanost: Samo Teran je teran, oddaja o znanosti, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Volitve 2017, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Pujsa Pepa: Robidovje, risanka, 18.20 Taksi, kviz z Jožetom, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Jerry Lewis - kdo je ta klovn?, francosko-ameriški film, 0.15 Profil, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Info-kanal

PETEK, 10.11.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.25 Svizec, dokumentarna oddaja, 8.55 Bleščica, oddaja o modi, 9.35 Na obisku: Fenomen Tomos, 10.20 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 11.05 Halo TV, 12.10 Dobro jutro, 14.35 Dober dan, 15.45 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.20 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 19.00 Otroški program: Op! 20.00 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 20.35 Nogomet - dodatne kvalifikacije za SP 2018: Švedska:Italija, 22.45 Polnočni klub, 0.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 1.15 Popšop, 1.55 Glasbeni spoti, 3.00 Nogomet - dodatne kvalifikacije za SP 2018: Švedska:Italija, 4.45 Glasbeni spoti

SOBOTA, 11.11.2017, I. spored TVS

7.00 Otroški program: Op! 10.45 Srce sveta: Koloradski narodni parki: Voda, ameriška dokumentarna serija, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.15 Ambienti, 15.05 Lutrov zločin - kako je Rim hotel zatreti reformacijo, avstrijsko-nemška dokumentarna oddaja, 16.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Slovenski vodni krog: Sopota, dokumentarno-izobraževalni film, 17.45 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Sladko življenje z Rachel Allen: Sladki zalogajčki, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimero: Kmalu okrevaj, Petček, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 21.20 Skrivnost jezera: kitajsko dekle: Surogat, koprodukcijka nadaljevanka, 22.25 Poročila, Šport, Vreme, 23.10 Lahko noč, mamica, avstrijski film, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 2.25 Info-kanal

SOBOTA, 11.11.2017, II. spored TVS

6.00 10 domačih, 6.30 Na lepše, 7.00 Najboljše jutro, 8.30 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 9.15 Alpski magazin, 9.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 11.10 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 12.25 Čarokuhinja pri atu, 12.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 14.10 Nocoj v Palladiumu, 15.00 Čarobna noč, koncert skupine Il Volo s Placidom Domingom, 17.00 Nogomet - pokal Slovenije: Olimpija: Maribor, 19.20 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 19.35 Osvežilna fronta: Študij v tujini, oddaja za mladostnike, 20.00 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 20.35 Nogomet - dodatne kvalifikacije za SP 2018: Danska:Irska, 22.45 Mef & N.O.B., 23.55 Bleščica, oddaja o modi, 0.35 Glasbeni spoti, 1.45 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom 4.00 Nogomet - pokal Slovenije: Olimpija:Maribor, 5.50 Glasbeni spoti

NEDELJA, 12.11.2017, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.55 Otroški program: Op! 10.20 Prislunhimo tišini, izobraževalna oddaja, 11.00 Poročila - posebna, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 15.05 Nikostratos, francosko-grški film, 16.45 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket - zakulisje podelitve Ježkove nagrade, 17.45 Zmajči zmaj: Polžja pot, risanka, 18.15 Volitve 2017, 18.50 Dnevnik, Šport, Vreme, 19.55 Dnevnikov izbor, 20.15 Volitve 2017, 21.30 Modna hiša Velvet (III.): Ne reci zbo-

gom, španska nadaljevanka, 22.55 Poročila, Šport, Vreme, 23.25 Ko se zemlja zdi lahka, nemško-gruzijska dokumentarna oddaja, 1.20 Imago Sloveniae 2015, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Šport, Vreme, 2.00 Info-kanal

NEDELJA, 12.11.2017, II. spored TVS

6.55 Duhovni utrip, 7.10 Glasbena matineja, 8.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 9.15 Slovenski vodni krog: Sopota, dokumentarno-izobraževalni film, 9.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 1. vožnja, 11.05 Žogarija, 11.35 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 12.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 2. vožnja, 14.05 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 14.55 Avtomobilnost, 15.25 Ambienti, 16.15 New neighbours - Novi sosede: Umazano stopnišče, dokumentarna oddaja, 16.55 Športno plezanje - finale svetovnega pokala, 19.05 Z glasbo in s plesom, 19.50 Žrebanje Lota, 19.55 Avtomobilnost, 20.35 Nogomet - dodatne kvalifikacije za SP 2018: Grčija:Hrvaška, 22.40 Skrivnost, britanska nadaljevanka, 23.40 Vikend paket - zakulisje podelitve Ježkove nagrade, 0.15 Športno plezanje - finale svetovnega pokala, 2.25 Glasbeni spoti, 3.30 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 13.11.2017, I. spored TVS

6.10 Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Sladko življenje z Rachel Allen: Sladki zalogajčki, 10.45 10 domačih, 11.20 Naj muzika igra: Edvin Fliser, 12.05 Kaj govoriš? = So vakeres? 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Jesenska umetnost, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Panoptikum: Književnost za mejo, 14.25 Osmi dan, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Fircologi: O nedokončanih makronih, glasbilih na dveh nogah in puljenju zob, 15.55 Z glasbo in s plesom, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Osvežilna fronta: Trans, oddaja za mladostnike, 17.55 Novice, 18.00 Young Village Folk, 18.10 Lili in Čarni zaliv: Piškotki, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Pisave: Boris A. Novak: Vrata nepovrata, 23.35 Glasbeni večer, 0.35 Profil, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.3 Info-kanal

PONEDELJEK, 13.11.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 Sove, dokumentarna oddaja, 9.10 Pogled v prihodnost, dokumentarni film, 10.15 Halo TV, 11.20 Dobro jutro, 14.10 Ljudje in zemlja, 15.00 Polnočni klub: Živeti tudi za druge, 16.25 Avtomobilnost, 17.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Studio kriškraš: Tovarna oblakov, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 20.35 Nogomet - dodatne kvalifikacije za SP 2018: Italija:Švedska, 22.45 Goljufija (II.), danska nadaljevanka, 23.55 Ljubezen in spolnost po japonsko, francoska dokumentarna oddaja, 1.05 Glasbeni spoti, 2.20 Nogomet - dodatne kvalifikacije za SP 2018: Italija:Švedska, 4.15 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

TOREK, 14.11.2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Obzorja duha: Dan počitka, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Studio city, 14.40 Kino Fokus, 15.00 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 15.35 Otroški program: Op! 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Piknik s torto: Podganca Toni in Dani, risanka, 18.10 Niko: Orglice, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Zaupaj mi, britanska nadaljevanka, 21.05 Facebook - vohunjenje za uporabniki, avstralska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Pričevalci: Albina in Branko Kalc, dokumentarna oddaja, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Po Sloveniji, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Info-kanal

TOREK, 14.11.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.15 Polži, dokumentarna oddaja, 8.45 Village Folk - Ljudje podeželja: Mladi sirar Johannes, dokumentarna serija 9.00 Zgodovina arhitekture: Povojna arhitektura, dokumentarna serija, 9.50 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 10.50 Vikend

paket - zakulisje podelitve Ježkove nagrade, 11.15 Halo TV, 12.20 Dobro jutro, 15.00 Dober dan, 16.10 New neighbours - Novi sosede: Umazano stopnišče, dokumentarna oddaja, 16.45 Čarokuhinja pri atu: Balkanska kuhinja, 17.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Iz popotne torbe: Igrajmo se, poučna oddaja za otroke, 19.15 Nagelj, japonska nadaljevanka, 19.55 Prava ideja, 20.35 Nogomet - dodatne kvalifikacije za SP 2018: Irska:Danska, 22.45 Človek iz železa, poljski film, 1.30 Nocoj v Palladiumu, 2.25 Glasbeni spoti, 3.25 Nogomet - dodatne kvalifikacije za SP 2018: Irska:Danska, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 15.11.2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Pisave: Boris A. Novak: Vrata nepovrata, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju, 14.35 Duhovni utrip, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.35 Male sive celice: OŠ Žiri in OŠ Notranjski odred, Cerknica, kviz, 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Dinotačke: Kar smo lahko, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Prgišče življenja, nemški film, 21.35 Vsakdan ni vsak dan, kratki igrani film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Panoptikum, 23.55 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, Po Sloveniji, 1.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Info-kanal

SREDA, 15.11.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.40 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 9.10 Dvoživke, dokumentarna oddaja, 10.00 10 domačih, 10.45 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 11.40 Halo TV, 12.45 Dobro jutro, 15.20 Dober dan, 16.15 Vikend paket - zakulisje podelitve Ježkove nagrade, 17.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 19.00 Fircologi: O nedokončanih makronih, glasbilih na dveh nogah in puljenju zob, 19.25 Nagelj, japonska nadaljevanka, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 2Cellos 2obraza, glasbeni dokumentarni film, 20.55 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 21.55 Bleščica, oddaja o modi, 22.30 Detektiv Down, norveški film, 0.00 Mef & N.O.B., 1.15 Glasbeni spoti, 2.15 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 16.11.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Deset največjih dosežkov Nase, angleška dokumentarna serija, 14.25 Slovenci v Italiji, 15.00 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, oddaja TV Lendava, 15.50 Prava ideja, 16.30 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost: Laserji v celici, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Eko utrinki, 18.05 Zu: Zu naredi past za slona, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Auguste Rodin - v kamen ujeto življenje, francoska dokumentarna oddaja, 0.30 Ugriznimo znanost: Laserji v celici, oddaja o znanosti, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 2.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.00 Info-kanal

ČETRTEK, 16.11.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 Avtohtone domače živali, dokumentarna oddaja, 9.00 Na lepše, 9.40 Kino Fokus, 10.05 Alpe-Donava-Jadran, 10.50 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 11.50 Halo TV, 12.55 Dobro jutro, 15.50 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.35 Slovenski vodni krog: Sopota, dokumentarno-izobraževalni film, 17.00 Hišica v preriji (VI.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Ribič Pepe: Kako je bil Pepe prepogumen, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Srce sveta: Koloradski narodni parki: Življenje, ameriška dokumentarna serija, 20.55 Ambienti, 21.35 Maščevarjenje, koprodukcijki film, 23.35 Slovenska jazz scena, 0.30 Glasbeni spoti, 1.35 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

Vabilo Meghívó

Zveza Slovencev na Madžarskem Vas vljudno vabi
na razstavo in ogled fotografij ter izdelkov,
ki so jih ustvarili otroci porabskih vrtcev na delavnicah z naslovom
S KRAVO CIFRO NA KMETIJO. Razstava bo v **četrtek, 16.11.2017,**
ob **16.30 uri**, v razstavnem prostoru Slovenskega doma v Monoštru.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége tisztelettel meghívja Önt
a Rába-vidéki szlovén óvodások által készített alkotások kiállítására,
melyek a **CIFRA TEHÉNNEL A KMETIJÁRA**
címműhelyfoglalkozásokon készültek.

A kiállításra **2017. november 16-án (csütörtökön), 16.30 órakor**
kerül sor a Szlovének Háza kiállítótermében.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

VABILO

Slovenska samouprava Monošter - Slovenska ves
in
parlamentarna zagovornica Slovencev
vas vljudno vabita
K SVEČANI SLOVENSKI SVETI MAŠI
ob **10. obletnici**
zagotavljanja verskega življenja v slovenskem
maternem jeziku
v obliki mesečnih
slovenskih maš v Monoštru, ki bo
19. novembra 2017 ob 14.00 uri v baročni cerkvi v
Monoštru

Mašo daruje: msgn. **Franc Režonja**, škofovski vikar
za narodnosti murskosoboške škofije v somaševanju
s slovenskimi duhovniki
Pri maši sodelujejo:

Cerkveni pevski zbor sveta Cecilija z Gornjega Senika
- zborovodja dr. Gábor Sebestyén
Cerkveni pevski zbor Zveze Slovencev na
Madžarskem iz Števanovcev
Ljubiteljski slovenski cerkveni pevski zbor iz Monoštra
- zborovodkinja Marija Trifusz

MEGHÍVÓ

Szentgotthárd - Rábatótfalu Szlovén Nemzetiségi
Önkormányzata
és az

Országgyűlés Szlovén Nemzetiségi Szószólója
ÜNNEPI SZENTMISÉRE
várják Önt tisztelettel

a Szentgotthárdon a szlovén anyanyelvű hitélet
ápolásáért kezdeményezett és rendszeressé vált
szlovén nyelvű szentmisék
10. évfordulóján

2017. november 19. (vasárnap) 14.00 órára
a szentgotthárdi Nagyboldogasszony templomban

A szentmise főcelebránsa: Režonja Franc, a
Muraszombati Püspökség nemzetiségekért felelős
püspöki helynöke

A szentmisén közreműködik:

A Felsőszőlőnői Keresztelő Szent János Plébánia
Szent Cecília Egyházi Kórusa - kórusvezető: dr.
Sebestyén Gábor

A Magyarországi Szlovének Szövetsége
Apátistvánfalvi Szlovén Egyházi Kórusa - kórusvezető:
dr. Sebestyén Gábor

A Szentgotthárdi Nagyboldogasszony Plébánia
Alkalmi Szlovén Egyházi Kórusa - kórusvezető: Variné
Trifusz Mária